

Bijlage 4. Behandeling van de adviezen bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van Woning De Somviele in Gent (Sint-Denijs-Westrem)

Provincie: Oost-Vlaanderen

Gemeente: Gent, 25ste afdeling, sectie B

Objectnummer: 4.01/44021/1452.1

Dossiernummer: 4.001/44021/130.1

Omschrijving:

Woning De Somviele, Oudeheerweg 8

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel,

27 JUNI 2018

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

1. Adviezen uitgebracht voorafgaand aan de voorlopige bescherming

1.1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen Omgeving, MOW en LV

1.1.1. Beleidsdomein Omgeving

Het advies werd gevraagd op 28 maart 2018.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.2. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 28 maart 2018.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.1.3. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 28 maart 2018.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet zijn de adviezen gunstig.

Conclusie: Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

1.2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Gent

Het advies werd gevraagd op 28 maart 2018.

Gemeente Gent

Het college van Burgemeester en Schepenen bracht op 19 april 2018 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit.

1.3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 28 maart 2018.

De VCOE bracht op 23 april 2018 een voorwaardelijk gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

Met betrekking tot artikel 1 van het ministerieel besluit merkt de commissie op dat de bescherming kadert binnen het beleidsthema van de herinventarisatie van naoorlogse architectuur in Gent. Een nota omtrent de selectie binnen dit beleidsthema zou aan de commissie worden overgemaakt, maar werd tot op heden niet ontvangen. De commissie wijst er echter wel op dat in het inhoudelijk dossier de selectie en afweging van Woning De Somviele wordt gekaderd en gemotiveerd. Hierdoor bevestigt ze dat een weloverwogen keuze gemaakt kon worden voor de bescherming van Woning De Somviele als Grootaerts voornaamste realisatie. De commissie vindt het positief dat dankzij deze inventarisatiecampagne verder onderzoek is gebeurd naar het oeuvre en de architectuurpraktijk van Dan Grootaert.

Antwoord:

De beschermingskalender en de selectie van het pakket naoorlogse architectuur in Gent werden toegelicht door het agentschap op de commissievergadering van 22 maart 2018. De VCOE werd op dat moment op de hoogte gebracht van de selectie, de dossiers in opmaak en de dossiers die later dit jaar zijn gepland. Het bezorgen van een nota lijkt aldus niet langer wenselijk, aangezien de informatie al werd teruggekoppeld met de commissie.

Woning De Somviele vormt inderdaad tot op heden het meest representatieve voorbeeld van het momenteel gekende oeuvre van de architect. De beperkte oevrestudie over architect Grootaert, opgestart naar aanleiding van de inventarisatie en de opmaak van dit beschermingsdossier, wil een aanzet vormen tot verder, grootschaliger onderzoek.

De commissie erkent de architecturale en artistieke erfgoedwaarden van Woning De Somviele, zoals gemotiveerd in artikel 2. Ook de erfgoedkenmerken en -elementen worden uitgebreid beschreven. De commissie vraagt wel om een verduidelijking omtrent de slaapvertrekken, aangezien deze momenteel enkel qua planindeling worden vermeld en niet fotografisch worden geregistreerd. De commissie vraagt om te verduidelijken of in deze vertrekken waardevolle interieurkenmerken zijn bewaard.

Antwoord:

De fotoregistratie van de slaapkamers werd niet toegevoegd in bijlage 2 van het ministerieel besluit, aangezien in deze ruimtes geen erfgoedkenmerken en -elementen zijn gesitueerd. De kamers zijn heden voorzien van recentere vloeren en meubilair. Er zijn geen bronnen voorhanden van de oorspronkelijke afwerking, maar er zijn geen indicaties dat er zich hier oorspronkelijk waardevolle interieurelementen bevonden. Het is wel wenselijk dat dit wordt verduidelijkt in het inhoudelijk dossier en het wordt dus aldaar toegevoegd.

Ook met betrekking tot artikel 2 vraagt de commissie bijzondere aandacht voor de bescherming van de waardevolle kunstwerken en losse interieurelementen. Zowel de haard naar ontwerp van De Buck als de originele lichtarmaturen en lusters maken integrerend deel uit van het ensemble. De commissie vraagt om de heden gedemonteerde schouwbekroning als cultuurogoed op te nemen aangezien het momenteel een roerend element is. Ook voor de lusters en verlichtingsarmaturen wordt de vraag gesteld om ze op te nemen als cultuurogoederen.

Antwoord:

Wat betreft de schouwbekroning is het wenselijk om een zinvol gebruik van het instrument 'cultuurogoederen' na te streven en dit – tijdelijk roerend – gebouwonderdeel niet afzonderlijk te beschermen als cultuurogoed. Dit gebeurt naar analogie van en eenvormig met gelijkaardige gevallen in recente beschermingsdossiers, zoals bijvoorbeeld de voormalige porseleinwinkel Vanhoecke in Gent met haar gedemonteerde tegels en tegelfragmenten, en Villa Coppin in Zaventem, waar enkele deuren gedemonteerd waren en in situ zijn bewaard. Het tijdelijk gedemonteerd zijn van de schouwbekroning, die opgenomen is als erfgoedelement, wordt in het

ministerieel besluit opgevangen door te benadrukken dat het beschouwd wordt als integrerend deel van het monument, zie artikel 2: "Deze bekroning werd gedemonteerd, maar bleef in situ bewaard en maakt integrerend deel uit van het monument". Dit wordt bevestigd in artikel 3, waarin onder het 7° punt van de beheersdoelstellingen wordt uitgedrukt dat hermontage wenselijk is voor dit onderdeel: "het is wenselijk dat de schouw terug wordt hersteld in zijn oorspronkelijke vorm met de bekroning die deel uitmaakt van het ontwerp en die in situ is bewaard".

De verlichtingsarmaturen werden in eerste instantie beschouwd als vaste erfgoedelementen, integrerend deel uitmakend van het interieur van het onroerend goed en bijdragend tot de erfgoedwaarde. Hierdoor werden ze niet afzonderlijk opgenomen als cultuuroederen. Na verder intern overleg werd duidelijk dat omtrent lusters en aanverwanten discussie mogelijk is wat betreft hun vaste of al dan niet losse aard. Het blijkt daarom toch wenselijk om deze elementen afzonderlijk op te nemen als cultuuroederen. Hierdoor wordt ingegaan op de vraag van de commissie en wordt een bijlage 3, Cultuuroederen, toegevoegd aan het beschermingsbesluit. De spots die ingewerkt zijn in het plafond van de eetkamer en de inkom, worden hierin niet opgenomen, omdat deze wel als vaste elementen beschouwd worden.

De commissie ondersteunt de beheersvisie voor de woning (artikel 3) en heeft evenmin bemerkingen omtrent de voorschriften voor instandhouding en onderhoud (artikel 4) en de toelatingsplichtige handelingen (artikel 5).

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. Het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit werden als volgt aangepast:

- In het inhoudelijk dossier werd de beschrijving van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken (paragraaf 1.3.4) aangevuld op pagina 13 met een verduidelijking omtrent de bewaringstoestand van de slaapkamers: "*De slaapkamers die op de galerij uitgeven zijn heden voorzien van recentere vloeren en meubilair. Er zijn echter geen bronnen voorhanden van de oorspronkelijke afwerking, noch zijn er indicaties dat er zich hier oorspronkelijk waardevolle interieurelementen bevonden*".
- De lusters en verlichtingsarmaturen worden voorgesteld ter bescherming als cultuuroederen. Dit had enerzijds beperkte aanpassingen tot gevolg in het inhoudelijk dossier, meer bepaald een verwijzing naar de cultuuroederen die deel uitmaken van de bescherming (paragraaf 1.1 situering), het toevoegen van 5.3 in paragraaf 5 op pagina 29, waardoor de documentatiebijlage werd hernummerd tot 5.4. Anderzijds werd het ministerieel besluit aangepast met verwijzingen naar de cultuuroederen en werd bijlage 3 toegevoegd aan het besluit, waarin de cultuuroederen worden opgelijst, beschreven en gemotiveerd. Door het uitvoeren van deze aanpassingen werd bovendien opgemerkt dat de plafondlampen in de inkom niet werden vermeld. Dit werd toegevoegd in het inhoudelijk dossier (1.3.4, pagina 12) en het ministerieel besluit (artikel 2, pagina 6).